

УДК 373:116::303.2

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ОБ'ЄКТ ОЦІНЮВАННЯ

Розглянуто важливі теоретико-методичні аспекти оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу. На основі аналізу наукової літератури, визначення суттєвих видових ознак уточнено поняття «інноваційний розвиток загальноосвітнього навчального закладу», «оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу». Проаналізовано змістовий (структурно-функціональний) і процесуальний аспекти інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу, виділено найважливіші компоненти його системи, визначено основні функції вказаного розвитку. Окреслено сутнісні характеристики процесу інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу, які мають теоретичне й прикладне значення для його оцінювання.

Ключові слова: загальноосвітній навчальний заклад; інноваційний розвиток; педагогічне оцінювання.

Модернізація вітчизняної системи освіти, зокрема системи загальної середньої освіти, забезпечення європейських стандартів її якості потребують концентрації зусиль нашої держави й суспільства на вирішенні цієї проблеми, ефективного використання актуальних, генерування й залучення нових ресурсів [7]. Одним з прихованих потужних механізмів реформування системи освіти з вказаною вище метою є інноваційний розвиток загальноосвітніх навчальних закла-

Пузіков Дмитро Олегович –

*завідувач відділу
інновацій та стратегій
розвитку освіти
Інституту педагогіки
НАПН України, кандидат
педагогічних наук.*

*Коло наукових інтересів:
педагогічне прогнозування,
моделювання й проектування,
освітні інновації,
інноваційний розвиток
загальноосвітнього
навчального закладу,
компетентнісний підхід
в освіті, методика навчання
суспільствознавчих
дисциплін.*

дів. Такий шлях розвитку загальноосвітнього навчального закладу (ЗНЗ) має суттєві переваги: активізує продуктивну участь його в процесах оновлення вітчизняної системи освіти, забезпечує інтенсифікацію освітньої діяльності ЗНЗ, створює передумови для швидкого реагування педагогічного колективу на освітні запити особистості, сім'ї та суспільства, полегшує впровадження необхідних освітніх інновацій тощо.

Оптимальне й ефективне використання означеного вище механізму освітніх змін стане можливим за умови створення комплексу необхідного теоретико-методичних, нормативно-правових, організаційних основ тощо. Однією з важливих проблем становлення теоретико-методичного забезпечення інноваційного розвитку ЗНЗ є створення теоретичних і технологічних основ його оцінювання. Вагомим кроком на шляху до вирішення цієї проблеми є уточнення поняття та з'ясування сутнісних характеристик процесу інноваційного розвитку ЗНЗ, які мають значення для його оцінювання.

Різні аспекти процесу інноваційного розвитку системи освіти взагалі та навчальних закладів різних рівнів і типів зокрема досліджувалися багатьма вітчизняними і зарубіжними вченими: Л. М. Ващенко, К. В. Гораш, Дж. Гатто, Л. І. Даниленко, Г. Драйденом й Дж. Вос, Г. В. Єльніковою, І. Г. Єрмаковим, Ю. Л. Загумьонновим, В. М. Зоц, В. С. Лазарєвим, С. В. Кириленко, В. В. Краєвським, В. Г. Кременем, О. І. Ляшенком, О. Я. Мариновською, Л. А. Онищук, А. О. Остапенком, В. Ф. Паламарчук, Дж. Равеном, М. Фулланом, О. Я. Савченко, О. В. Сухомлинською, А. В. Хуторським, А. Д. Цимбалару та ін.

Проблематика оцінювання інноваційного розвитку системи освіти, окремих аспектів інноваційної освітньої діяльності (управлінського, інформаційного, методичного, технологічного тощо), певних типів навчальних закладів досліджувалися Л. М. Ващенко, К. В. Гораш, Л. І. Даниленко, Г. В. Єльніковою, І. Г. Єрмаковим, Ю. Л. Загумьонновим, С. В. Кириленко, В. І. Масловим, В. А. Ясвіним та ін.

Аналіз результатів наукових досліджень, викладених у працях цих учених, засвідчує актуальність подальшого розроблення теоретико-методичного забезпечення оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ та зумовлює потребу в уточненні понять «інноваційний розвиток загальноосвітнього навчального закладу» й «оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу», здійснення систематизації наукових знань про означений процес задля оптимізації розроблення теорії й технології його оцінювання.

Мета статті – уточнення понять «інноваційний розвиток загальноосвітнього навчального закладу» та «оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу», систематизація наукових знань про структурно-функціональні, процесуальні та інші суттєві характеристики інноваційного розвитку ЗНЗ.

Одним із найоптимальніших визначень поняття «інноваційний розвиток ЗНЗ» є дефініція, представлена в Концепції інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу, розробленого науковими співробітниками Інституту педагогіки НАПН України. Вони визначили це поняття як «об'єктивно зумовлений, цілеспрямований, незворотний процес, що забезпечує його (ЗНЗ) перехід з одного стану в інший, який здійснюється переважно шляхом введення якісно нових елементів, властивостей і характеристик» [2, с. 28 – 29]. Це визначення розвинуто в монографічному дослідженні, в якому інноваційний розвиток ЗНЗ розглядається як «процес керованих інноваційних змін педагогічної системи школи, її компонентів (освітнього, дидактичного, виховного, управлінського, матеріально-технічного тощо) та їхніх структурних елементів, які приводять до якісно нового рівня освітньої діяльності, суттєво поліпшують результати діяльності загальноосвітнього навчального закладу та його конкурентоспроможність» [4, с. 12].

На нашу думку, вказане визначення варто уточнити. Передовсім зауважимо, що родовим для поняття «інноваційний розвиток загальноосвітнього навчального закладу» є «розвиток загальноосвітнього навчального закладу», а ще узагальненішим – філософська категорія «розвиток». Розглянемо останню.

Розвиток є однією з найважливіших категорій філософії, якою означають універсальну властивість матерії й свідомості – закономірне і незворотне змінення; перехід з одного якісного стану в інший: більш або менш досконалий (прогрес або регрес); від простого до складного; від нижчого до вищого (і навпаки) [8, с. 702]. Філософи виокремлюють екстенсивний (прояв, збільшення або зменшення того, що вже існувало) та інтенсивний (виникнення якісно нових форм) розвиток [9, с. 382].

На основі зазначеного вище ми можемо виділити дві чіткі видові ознаки інноваційного розвитку ЗНЗ, які відрізняють його від інших можливих різновидів розвитку школи. По-перше, – це його *прогресивний*, а по-друге, *інтенсивний* характер, завдяки чому відбувається досягнення якісно нового стану освітньої діяльності ЗНЗ, який здійснює цей розвиток.

Як ми вже зазначили вище інноваційний розвиток ЗНЗ є різновидом (варіантом) розвитку школи. Тому необхідно вказати на інші видові ознаки, які дають змогу виокремити поняття «інноваційний розвиток загальноосвітнього навчального закладу» із загального поняття «розвиток загальноосвітнього навчального закладу».

Для позначення станів, явищ і процесів, протилежних інноваційним, у сучасній науковій літературі вживається поняття «традиційний» (або «рутинний») [6]. Такий дихотомічний поділ, інноваційний – традиційний (або рутинний), на нашу думку, є цілком прийнятним для дослідження. Отже, якщо ми здійснюємо класифікацію розвитку ЗНЗ на основі його інноваційності, то отримуємо два різ-

новиди: інноваційний розвиток і традиційний (рутинний) розвиток ЗНЗ. Розглянемо сутнісні відмінності інноваційного розвитку.

1. *Інноваційний розвиток ЗНЗ є понаднормативною, ініціативною активністю його педагогічного колективу, не зумовленою виконанням загальнообов'язкових вимог до його діяльності.* Зрозуміло, що така ініціативна діяльність не повинна суперечити правовим нормам. І цілком можливо, що інноваційний розвиток ЗНЗ розглядатиметься як нормативно закріплена вимога в найближчій перспективі. Однак чинне законодавство про освіту не розглядає інноваційний розвиток ЗНЗ як його загальнообов'язкову діяльність. Це означає, що педагогічний колектив ЗНЗ, в якому він відбувається, з власної волі (добровільно) бере на себе відповідальність і зобов'язання здійснювати інноваційну освітню діяльність, досягати освітніх результатів, вищих за нормативні.

На підставі викладеного варто замислитися над такою проблемою: чи коректно вести мову про інноваційний розвиток тих ЗНЗ, які не повною мірою виконують вимоги Державних освітніх стандартів?

2. *Отже, загальнообов'язкове (масове) упровадження освітніх інновацій (зумовлене розпорядженнями органів управління освітою), результат застосування яких розглядатиметься й оцінюватиметься як нормативний, не варто розглядати як складову інноваційного розвитку ЗНЗ.* Однак, так само не варто включати елементи оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ до процедур його атестації до того, як означений розвиток стане нормативною вимогою.

3. *Добровільний, ініціативний характер інноваційного розвитку ЗНЗ породжує його найвагомішу перевагу – можливість якнайповнішого урахування індивідуальних запитів й унікальних обставин функціонування конкретної школи.* Таким чином, попри загальні риси, зумовлені типом, місцем розташування, специфікою педагогічного й учнівського колективів, «модними» освітніми віяннями, *зміст, засоби й результати інноваційного розвитку кожного конкретного ЗНЗ завжди матимуть своєрідність, специфічний характер.*

4. *Якщо в традиційному, рутинному розвитку головну роль відіграє кількісне прирощення, екстенсивне зростання, то в процесі інноваційного розвитку ЗНЗ основна увага приділяється якісним перетворенням, інтенсифікації освітньої діяльності, досягненню очікуваних освітніх результатів.*

5. *Інноваційний розвиток ЗНЗ має принциповий пошуково-експериментальний характер, оскільки спрямований не на відтворення наявного, а на досягнення якісно нового стану освітньої діяльності ЗНЗ.*

6. *Інтегративний характер, за якого кумулятивний інноваційний результат розвитку є важливішим за інноваційність окремих розробок, що впроваджуються.* Кумулятивний ефект інноваційного розвитку можна отримати системно впроваджуючи розробки, які вже не є інноваціями.

Отже, поняття «інноваційний розвиток ЗНЗ» ми розглядаємо як процес якісних взаємопов'язаних інноваційних змін компонентів педагогічної системи сучасного навчального закладу, зумовлений добровільною інноваційною освітньою діяльністю його педагогічного колективу, які ведуть до якісно нових, інноваційних освітніх результатів.

Оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ – це один з найважливіших складників управління означеним процесом. Поняття «оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ», на нашу думку, можна визначити як процес установаження якісного рівня й кількісних показників (загальних і за кожним окремим компонентом) інноваційного розвитку ЗНЗ [5], надання йому якісної й кількісної об'єктивної й обґрунтованої оцінки.

Таким чином, оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ має виконувати такі найголовніші завдання:

1. Установлювати якісний характер розвитку ЗНЗ (інноваційний або традиційний; номінальна шкала).

2. Визначити якісний рівень інноваційного розвитку конкретного ЗНЗ (наприклад: низький, середній, високий; порядкова шкала).

3. Установлювати й вимірювати кількісні показники інноваційного розвитку конкретного ЗНЗ, які дадуть змогу визначати дистанцію, інтервал між інтегральним або окремими (за компонентами) показниками інноваційного розвитку шкіл, які перебуватимуть на одному або різних його якісних рівнях (у балах; метрична шкала).

4. Сприяти розробленню рекомендацій, на основі яких здійснюватиметься коригування інноваційного розвитку ЗНЗ.

Інноваційний розвиток ЗНЗ як об'єкт оцінювання є процесом кількісних та якісних інноваційних змін ЗНЗ, що зумовлюють новий якісний рівень щодо його організації й освітньої діяльності, інноваційні освітні результати. Предметом оцінювання є результати цих інноваційних змін. Викладене вище зумовлює мету оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ – визначення його якісного рівня й кількісних показників через вимірювання комплексу інноваційних змін. Таким чином, процес інноваційного розвитку ЗНЗ розглядається в дослідженні як системний об'єкт, на який спрямовано специфічну пізнавальну діяльність відповідних суб'єктів управління й наукового пізнання системи освіти.

В інноваційному розвитку ЗНЗ є змістовий і процесуальний аспекти.

Змістовий аспект інноваційного розвитку ЗНЗ охоплює: а) його структуру (суб'єкти, об'єкти, цілі та завдання, механізми, перебіг, умови, результати); б) сукупність конкретних процесів (управлінських, кадрових, методичних, інформаційних, освітніх, соціально-психологічних тощо), за допомогою яких утілюється зміст означеного розвитку; в) сукупність конкретних інноваційних змін, що відбуваються в структурі та освітній діяльності навчально-

ня відповідними методиками й технологіями, здобуття досвіду, формування необхідних складових професійної компетентності тощо);

– *стимульовально-мотиваційна* (формування в учасників мотивації до подальших інноваційних перетворень, стимулювання педагогічної творчості, інноваційної освітньої діяльності педагогів тощо);

– *прогностично-випереджальна* (передбачення оптимальних шляхів розвитку ЗНЗ, забезпечення випереджального розвитку його освітньої діяльності щодо особистісних і суспільних освітніх запитів);

– *проектна* (визначення й фіксація цілей і завдань, уявлень про засоби, перебіг, результати розвитку ЗНЗ у відповідній проектній документації з різною мірою деталізації (концепція, програми, плани тощо);

– *організаційно-ресурсна* (зміни в організаційній структурі ЗНЗ, створення ресурсів, необхідних для його інноваційної освітньої діяльності й подальшого розвитку);

– *методична* (створення інноваційних освітніх технологій, оптимізація змісту освіти, розроблення нових методик навчання й виховання тощо);

– *оцінно-регулятивна* (контроль перебігу й оцінювання досягнутих результатів, унесення необхідних коректив у подальшу діяльність).

Процесуальний аспект висвітлює динаміку інноваційного розвитку ЗНЗ, вказує на етапи, послідовність яких породжує його цикл. На думку Л. М. Ващенко, інноваційний розвиток ЗНЗ передбачає «розгортання інноваційних процесів у режимі функціонування та режимі розвитку» [1, с. 19]. Режим розвитку сприяє «нарощуванню наявних можливостей школи», які дають змогу тимчасово перейти до режиму функціонування, який забезпечуватиме «стабільність, в умовах якої будуть зароджуватися нові елементи розвитку» [1, с. 19].

Отже, цикл інноваційного розвитку ЗНЗ можна уявити як логічну послідовність таких основних етапів:

– *функціонування* (реалізація окремих програм і планів, використання інноваційних здобутків минулих етапів, накопичення нових освітніх потреб і запитів, формулювання інноваційних ідей);

– *концептуалізації та проектування* (осмислення потреб і формулювання основних цілей розвитку ЗНЗ на найближчу й віддалену перспективи, створення концепції його інноваційного розвитку, яка деталізується у відповідних програмах і планах, комплексі інноваційних освітніх розробок, які впроваджуватимуться в ньому);

– *упровадження* (переведення ЗНЗ у режим інноваційного розвитку, упровадження інноваційних розробок, досягнення необхідних кількісних і якісних інноваційних змін);

– *оцінювання та коригування* (оцінювання результатів інноваційного розвитку ЗНЗ і внесення відповідних коректив у подальшу діяльність);

– *функціонування* (яким завершується попередній і розпочинається новий цикл інноваційного розвитку ЗНЗ).

Проходження названих етапів позначається на конкретних інноваційних процесах і зумовлює настання відповідних інноваційних змін, які необхідно брати до уваги для успішного здійснення оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ.

Зазначене вище дає нам змогу виокремити ще декілька властивостей інноваційного розвитку ЗНЗ, які також важливо враховувати в ході його оцінювання.

По-перше, *цілеспрямованість процесу інноваційного розвитку ЗНЗ*. Означений розвиток не виключає стихійних елементів, породжених спонтанною педагогічною творчістю учасників. Він лише урізноманітнюється та збагачується ними, однак не детермінується, оскільки є процесом спеціально організованим, керованим і контрольованим. У зв'язку з цим можна вказати на значення управління інноваційним розвитком школи і необхідність створення програмних документів, на основі яких він здійснюватиметься й оцінюватиметься. На думку більшості дослідників, цілі та завдання інноваційного розвитку ЗНЗ мають визначатися в його Концепції, а деталізуватися у відповідних програмах і планах. Завдяки цілеспрямованості й цілевідповідності інноваційного розвитку ЗНЗ створюється міцний фундамент не лише для досягнення, але й для оцінювання його результатів. Адже оцінити результативність певної діяльності, цілі якої (тобто уявлення про очікуваний результат) не були визначені, складно так само, як і здійснювати її.

Урахування означеної вище властивості інноваційного розвитку ЗНЗ в процесі його оцінювання породжує низку домінант: 1) поставлені цілі та завдання розвитку повинні оцінюватися за відповідними параметрами (чіткість, деталізованість, узгодженість, реалістичність тощо); 2) у процесі оцінювання необхідно враховувати як загальні, інваріантні цілі інноваційного розвитку, так і специфічні завдання, породжені особливостями ЗНЗ, його моделлю та Концепцією розвитку; 3) означене вище обумовлює виділення концептуально-цільового критерію оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ; 4) оцінювання цілей і завдань (загалом – програмних документів) інноваційного розвитку ЗНЗ є прерогативою експертів, здійснюватиметься засобами експертної оцінки.

По-друге, *системний характер означеного процесу*. ЗНЗ є складною, багатокомпонентною соціальною системою, яка, у свою чергу, є складником системи загальної середньої освіти й місцевої громади як соціальної системи. Основні системні властивості ЗНЗ проектуються на структуру його інноваційного розвитку, який теж є системним об'єктом (має структуру, складається із сукупності відповідних інноваційних процесів), може розглядатися як динамічна система. Таким чином, оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ має враховувати системний характер як означеної освітньої установи, так й означеного процесу інноваційних перетворень.

Системне бачення інноваційного розвитку ЗНЗ має особливе значення для адекватного оцінювання його результатів – кількісних і якісних інноваційних змін у його структурі та освітній діяльності.

Узагальнені результати інноваційного розвитку ЗНЗ, виходячи з його системного характеру, не варто зводити до простої суми упроваджених освітніх інновацій. Взагалі, бачення інноваційного розвитку ЗНЗ як процесу накопичення упроваджених освітніх і педагогічних інновацій є, на нашу думку, помилковим. Воно дає змогу побачити лише кількісні зміни. Виникає ілюзія, що чим більше освітніх інновацій упроваджено, тим інноваційнішою є школа. Насправді, упровадження певної освітньої інновації лише тоді веде до інноваційного розвитку ЗНЗ, коли її позитивний вплив позначається на всій його педагогічній системі.

Тобто, щоб стати чинником інноваційного розвитку школи, певна освітня інновація має відобразитися в управлінській діяльності, в методичній роботі, в педагогічному процесі (як навчання, так і виховання), в змінах в освітньому середовищі й освітньому просторі ЗНЗ, у розвитку загальної, ключових і предметних компетентностей учнів, тобто помітно позначитися на освітніх результатах.

Грунтуючись на системному баченні процесу інноваційного розвитку ЗНЗ, можна стверджувати, що він не зводиться виключно до упровадження освітніх інновацій, а його результати не є простою сумою результатів цих нововведень. Як процес, так і результати означеного розвитку в разі його успіху завжди масштабніші, породжують ширші й багатоманітніші інноваційні зміни в структурі й діяльності ЗНЗ.

Таке бачення процесу і результатів інноваційного розвитку ЗНЗ знаходить підтримку у методичній літературі, в якій зазначається, що цільові, структурні, технологічні, кадрові «джерела (інноваційних) змін взаємозалежні: зміна в одному з них стає причиною змін в інших, що визначає інноваційний розвиток загальноосвітнього навчального закладу» [3, с. 32].

По-третє, *комплексність інноваційного розвитку* ЗНЗ. Цей процес охоплює, пов'язує й поєднує сукупність досить різнорідних явищ (освітньо-управлінських, методичних, інформаційних, дидактичних, виховних, соціально-педагогічних, соціально-психологічних тощо) і процесів (розвитку управління навчальним закладом і внутрішньошкільної методичної роботи, інноваційного розвитку навчально-виховного процесу, ресурсного забезпечення, соціального партнерства школи тощо), які можна розглядати як певну цілісність.

Комплексний характер інноваційного розвитку ЗНЗ зумовлює значення управлінської діяльності. Управління цим розвитком забезпечує організацію, узгодження й синхронізацію пов'язаних із ним інноваційних процесів тощо.

По-четверте, *варіативний характер* інноваційного розвитку ЗНЗ. Залежно від типу, досягнутого рівня освітньої діяльності, потенціалу педагогічного колективу, поставлених цілей і завдань розвитку, наявних умов і ресурсів, соціально-психологічного клімату та інших обставин конкретного ЗНЗ,

його інноваційний розвиток набуває особливий, своєрідний характер. Отже, вихідний стан, цілі та завдання, умови, засоби, перебіг і, як наслідок, результати інноваційного розвитку мають як інваріантні, так і варіативні риси, які необхідно враховувати в ході його оцінювання.

По-п'яте, *динамічність і тривалість процесу інноваційного розвитку ЗНЗ*, наявність проміжку часу між започаткуванням інноваційних освітніх процесів, упровадженням у школі відповідних інноваційних перетворень й отриманням якісно нових результатів її діяльності. Окремі освітні й педагогічні інновації можуть давати позитивні наслідки досить швидко (найбільшою мірою це стосується методик і технологій освітньої діяльності). Однак системні інноваційні зміни пов'язані зі складним і тривалим процесом досягнення нової якості діяльності ЗНЗ, який передбачає зазначені вище етапи інноваційного розвитку.

З огляду на викладене під час оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ необхідно враховувати на його тривалість, звертати увагу не лише на буття закладу (актуальні результати діяльності), а й на перспективи й тенденції подальшого становлення, зумовлені інноваційними змінами.

Висновки. Отже, інноваційний розвиток ЗНЗ – це процес якісних взаємопов'язаних інноваційних змін компонентів педагогічної системи сучасного навчального закладу, зумовлений добровільною інноваційною освітньою діяльністю його педагогічного колективу, які (зміни) призводять до якісно нових, інноваційних освітніх результатів.

Розглядаючи інноваційний розвиток ЗНЗ як системний об'єкт оцінювання, в ньому можна виділити такі компоненти: суб'єкти, об'єкти, управління, засоби, зміст, ресурси, результати. Інноваційний розвиток ЗНЗ виконує такі основні функції: інформаційно-просвітницьку, освітню й самоосвітню, стимулювально-мотиваційну, прогностично-випереджальну, проектну, організаційно-ресурсну, методичну, оцінно-регулятивну.

Інноваційний розвиток ЗНЗ передбачає проходження таких етапів: функціонування, концептуалізація та проектування, упровадження, оцінювання та коригування, функціонування (далі цикл повторюється).

Для ефективного оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ необхідно враховувати такі його сутнісні властивості: цілеспрямованість, системність, комплексність, варіативність, динамічність і тривалість, прогресивність (спрямованість до оптимальнішого, досконалішого), інтенсивність (спрямованість на досягнення якісного нових форм і змісту діяльності), ініціативність (добровільний і понаднормативний характер активності педагогічного колективу), експериментальний характер.

Оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ – це процес установаження якісного рівня й кількісних показників (загальних і за кожним окремим компонентом) інноваційного розвитку ЗНЗ, надання йому якісної й кількісної об'єктивної й обґрунтованої оцінки.

Список використаних джерел

1. *Ващенко Л. М.* Наукові ідеї та положення інноваційного розвитку післядипломної педагогічної освіти / Л. М. Ващенко // Післядипломна освіта в Україні. – 2011. – № 2. – С. 16 – 20.
2. Концепція інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу (проект) / Г. Д. Щекатунова, А. Д. Цимбалару, О. І. Красота, Д. О. Пузіков, К. В. Гораш // Рідна школа. – 2011. – № 6 (978). – С. 28–38.
3. Організатору інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи у загальноосвітньому навчальному закладі : методичний порадник / Автори-упорядники: Ю. І. Завалевський, С. В. Кириленко та ін. – К. – Чернівці : Букрек, 2014. – 420 с.
4. Організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів : монографія / Г. Д. Щекатунова, В. В. Тесленко, А. Д. Цимбалару та ін. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 264 с.
5. *Пузіков Д. О.* Модель оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ: структура та функції / Д. О. Пузіков // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини. – Умань, 2013. – Вип. 46. – С. 281–286.
6. *Сурмин Ю. П.* Теория социальных технологий : учеб. пособие / Ю. П. Сурмин, Н. В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 608 с.
7. *Топузов О. М.* Забезпечення якості загальної середньої освіти: на шляху до європейських стандартів / О. М. Топузов // Український педагогічний журнал. – 2015. – № 1. – С. 16–27.
8. *Философский словарь* / авт.-сост.: И. В. Андрущенко, О. А. Вусатюк, С. В. Линецкий, А. В. Шуба. – К. : А.С.К., 2006. – 1056 с.
9. *Философский энциклопедический словарь* / ред.-сост.: Е. Ф. Губский, Г. В. Кораблева, В. А. Лутченко. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 576 с.

References

1. *Vashhenko L.M.* Naukovi ideji ta polozhennja innovacijnogho rozvytku pisljadyplomnoji pedaghoghichnoji osvity / L.M. Vashhenko // Pisljadyplomna osvita v Ukrajinі. – 2011. – № 2. – S. 16 – 20.

2. Koncepcija inovacijnogho rozvytku zaghajnoosvitnjogho navchaljnogho zakladu (proekt) / Gh.D. Shhekatunova, A.D. Cymbalaru, O.I. Krasota, D.O. Puzikov, K.V. Ghorash // Ridna shkola. – 2011. – № 6 (978). – S. 28 – 38.
3. Orghanizatoru inovacijnoji dijajlnosti ta doslidno-eksperymentalnoji roboty u zaghajnoosvitnjomu navchaljnomu zakladi : metodychnyj poradnyk / Avtory-uporjadnyky: Ju.I. Zavalevsjkyj, S.V. Kyrylenko ta in. – K.–Chernivci : Bukrek, 2014. – 420 s.
4. Orghanizacijno-pedaghoghichni zasady inovacijnogho rozvytku zaghajnoosvitnikh navchaljnykh zakladiv : monoghrafija / Shhekatunova Gh.D., Teslenko V.V., Cymbalaru A.D., Ghorash K.V., Puzikov D.O. ta in. – K.: Pedagoghichna dumka, 2013. – 264 s.
5. Puzikov D.O. Modelj ocinjuvannja inovacijnogho rozvytku ZNZ: struktura ta funkciji / D.O. Puzikov // Psykhologho-pedagoghichni problemy siljsjkoji shkoly : zb. nauk. pracj Umansjkogho derzh. ped. un-tu im. Pavla Tychyny. – Umanj, 2013. – Vyp. 46. – S. 281 – 286.
6. Surmin Ju.P. Teorija social'nyh tehnologij : ucheb. posobie / Ju.P. Surmin, N.V. Tulenkov. – K. : MAUP, 2004. – 608 s.
7. Topuzov O.M. Zabezpechennja jakosti zaghajnoji serednoji osvity: na shljakhu do jevropejsjkykh standartiv / O.M. Topuzov // Ukrajinsjkyj pedagoghichnyj zhurnal. – 2015. – № 1. – S. 16 – 27.
8. Filosofskij slovar' / avt.-sost.: I.V. Andrushhenko, O.A. Vusatjuk, S.V. Lineckij, A.V. Shuba. – K. : A.S.K., 2006. – 1056 s.
9. Filosofskij jenciklopedicheskiy slovar' / red.-sost.: E.F. Gubskij, G.V. Korableva, V.A. Lutchenko. – M. : INFRA-M, 2006. – 576 s.

Пузиков Д. О.

ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ КАК ОБЪЕКТ ОЦЕНИВАНИЯ

Рассматриваются важные теоретико-методические аспекты оценивания инновационного развития общеобразовательного учебного заведения. На основе анализа научной литературы, определения существенных видовых признаков уточнено понятие «инновационное развитие общеобразовательного учебного заведения». Проанализированы содержательный (структурно-функциональный) и процессуальный аспекты инновационного развития общеобразовательного учебного заведения. Выделены важнейшие компоненты его системы, определены основные функции указанного развития. Очерчены

сущностные характеристики процесса инновационного развития общеобразовательного учебного заведения, значимые для теории и практики его оценивания. Уточнено понятие «оценивания инновационного развития общеобразовательного учебного заведения».

Ключевые слова: общеобразовательное учебное заведение; инновационное развитие; педагогическое оценивание.

Puzikov D. O.

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF A COMPREHENSIVE EDUCATIONAL INSTITUTION AS AN OBJECT FOR ASSESSMENT

In the article, the important theoretical and methodological aspects of the comprehensive educational institution innovative development are covered. On the basis of the analysis conducted on the scientific literature and the definition of the essential specific features, the concept *innovative development of a comprehensive educational institution* was specified; it is a process related to the qualitative inter-related innovative changes in all components of an educational system of a contemporary academic institution that is predetermined by the voluntary innovative educational activities of its teaching staff; these changes lead to the qualitatively new, innovative educational outcomes. The content (structural and functional) as well as the procedural aspects of a comprehensive educational institution innovative development were studied; the key components of its system were underscored; the principal function of the general development (informational and educative, educational and self educational, incentive and motivational, prognostic and forward, project, organizational and resource, methodological, evaluative and regulatory ones) were defined. The stages of the innovative development of a comprehensive educational institution were determined; they are the following: functioning, conceptualization and projecting, implementation, evaluation, adjustment, functioning (then, there is the repetition of the same cycle). The essential features of the innovative development process of a comprehensive educational institution which are significant for the evaluation theory and practice (determination, consistency, complexity, variability, dynamics and duration, progress (the aim to achieve the more optimal and the improved aspects), intensity (the focus on the achievement of the qualitatively new form and content of activity), initiative (the voluntary and the excessive nature of the pedagogical staff activity), experimental) were outlined. The concept *evaluation of innovational development of general educational institution* was specified; it is a process of ensuring a qualitative level and the quantitative indexes (general ones and the ones for each individual component) of the innovative development of a comprehensive educational institution which is provided a qualitative and quantitative, objective as well as specified evaluation.

Keywords: comprehensive educational institution; innovative development; assessment.